

საყოველ-კვირობა ლიტერატურული და მსატკეობითი გასეთი.

ფასი „თეატრი“-ს წლით სუთი (5) მანეთი, ნახევარ წლით სამი (3) მანეთი, სხვა ვადით სელის მო-
წერა არ მიაღება. ცალკე ნომერი „თეატრი“-ს ღირს სამი შაურა. სელის მოწერა მიიღება: თბილისში
„თეატრი“-ს რედაქციაში და ქუთაისში მმ. ჭილაძეებს წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის აღრესი:
Тифлисъ. Въ редакцію „Театръ“.

«თეატრის» რედაქცია გადავიდა არ-
წრუნიხეულ ქარვასლაში, თეატრის
გვერდით, სასლი № 110.

შპანასწამლი წარმოღობის შესახებ

(წერილი რედაქტორთან.)

ბატონო რედაქტორო!

თქვენი პატივცემული გაზეთი, ვგონებ, განსაკუ-
თრებით სათეატრო ორგანოა და ამიტომ არა მგო-
ნია უარი მითხრათ ამ წერილის დაბეჭდვებზე, მით
უფრო, რომ მე მსურს შევეცხო უკანასკნელს ქარ-
თულს წარმოდგენას, გამართულს წასრულს კვირას.
მე საზოგადოდ დიდათ მიყვარს ყოველ გვარი თეატ-
რალური წარმოდგენები და ქართული—ხომ განსა-
კუთრებით.

უკანასკნელი ქართული წარმოდგენაზე (ასე აცხა-
დებდენ აფიშები და გაზეთები) მიდიოდა 5 მოქმედ-
დრამა «და ტერეზია» (ანუ მონასტრის ზღუდეთა შო-
რის) ეგ პიესა მეტად ღირს ხნისა და ყველა ევრო-
პიელი სცენები თითქმის აღმა-დაღმა დაუღილი აქვს.
შთაფრესი ღირსება ამ პიესისა ის არის, რომ ნამდ-

ვილი კაცთ მოყვარული დედა-აზრთან ერთად მას
აქვს მშვენიერი გარეგნული ან უკეთ რომ ესტეკვათ
ტენიკური აგებულება და ჩემის აზრით უმთავრესი
მიზეზი იმისა, რომ ეს პიესა არა სტოვებს სცენას და
სცენა მას, უქვევლათ იმყოფება ხსენებული გარეგ-
ნობაში, თვალ გასართობი სურათში, რომელიც ნე-
ბა-უნებლიედ იზიდავს მაყურებელს.

„და ტერეზიას“ დადგმა სცენაზედ ჩემის აზ-
რით მჭიდროთ დამოკიდებულია სასცენო ექსესუარე
ბზედ, მდიდრულ და იშვიათი მორთულობაზედ, მა-
გრამ, ჩვენდა სამწუხაროთ, ჩვენი ბანკის თეატრი სას-
ცენო ექსესუარებით და სხვა-და-სხვა ტენიკური მორ-
თულობით თავს ვერ მოიწონებს—ეგ ცხადია. რა
თქმა უნდა, ამ გარემოებამ დიდათ წაახდინა ყოველ
გვარი შთაბეჭდილება მაყურებლებზედ, მაგრამ ჩემი
ბაასი ამაზედ როდია, მე მინდა შევეცხო თვითონ პი-
ესის აღსრულებას, არტისტების თამაშობას.

დავიწყებ თუნდა იმით, რომ წარმოდგენა მეტის-
მეტად გვიან დაიწყეს და ეს არა მგონია ვინმესთვის
სასიამოვნო ყოფილიყო, თუმცა ესეც უნდა ესტეკვათ,
რომ ამ დაგვიანებაში არც თეატრის მოთაფნი არიან
დამნაშაფენი, რადგან ჩვენი ხალხი ჯერ იმდენათ გა-
წურთენილი და წესს არ არის დაჩეფული, რომ სწო-
რედ დანიშნულ დროზედ მოიყაროს თავი თეატრში.
ზოგი შეიღს საათს მოღის და ზოგი ცხრას, ათს და
ხშირად თერთმეტსაც, ამის გამო თეატრის კასსა ორ-
ცეცხლ-შუა იმყოფება: დაიწყოს დროზედ წარმოღ-

გენა—ვი თუ ხალხი იმდენათ არ მოგროვდა, რომ ხარჯს პასუხი მიესცეო და თუ არ დაიწყო, კიდევ უარესი—ვინც აღრიანად მოსულან ისინი ცხარდებიან და ჰჯავრობენ, რატომ დროზედ არ დაიწყეს წარმოდგენა... რა თქმა უნდა შეძლებული ანტრეპრენიორი ან ამხანაგობა კასსას არ დახედავდა, მაგრამ ჩვენი დასის ჯიბის ბარაკა რომ ვიცით—ერთის მხრით საპატივებელია წარმოდგენის გვიან დაწება, თუმცა, ვიმეორებ, რომ არამც და არამც შეწყნარებული არ უნდა იყეს.

მე არ შევეცები დაწერილებითი გაჩვენას და ღვთის წინაშე არც კი შემოძლიან, მხოლოდ იმას კი ეტყვი რაზედაც დაწამება არ შეიძლება. პირველი, მეორე, მესამე და განსაკუთრებით მეოთხე მოქმედება სასიამოვნოთ გაატარეს, მაგრამ რა თქვას კაცმა მეხუთე მოქმედებაზედ? მაგალითად რა იყო ის უფსურსულელური და ცოტა არ იყოს პირ-ახელი სიცილი, რომელიც ასტეტებს მოთამაშებმა. ნუ თუ ჩვენი თეატრის ქურუმები იქამდინ დაბლა სდგანან გონებით და ზნეობით, რომ ასეთი უსუსური და საანბანო ქვეშაბრტემა ვერ შეუენიათ, რომ წარმოდგენის დროს სიცილი არტისტებისაგან ყოვლად შეუძლებელია!! საკვირველია, დემრთმანი, რა ხანია სცენაზედ სთამაშობენ, სცენაზედ დაბერდნენ კიდევ და ის კი ვერ შეუენიათ, რომ კაცი რომელიც არ ასრულებს თავისი უპირველესი მოვალეობას ის არ უნდა ირიცხებოდეს პატიოსან კაცად. ან იქნება მოვალეობა და სიპატიოსნე ჩვენ არტისტებს სხვა-ნაირად, თავისებურად ესმით? სამწუხაროა!... ასეთი უზრდელი და უღირსი საქციელი მით უფრო არ ევატიება ისეთს ნიჭიერ არტისტკას, როგორც არის ნატალია გაბუნ—ცაგარლისა, ამ ქებისაგან თავს ბრუ დასხმულმა არტისტკამ ისეთი კისკის და ფთხრუტუნს მოჰყვა, თითქოს იგი სცენაზედ კი არა, სადმე შინაურულათ ახლო ნათესავთ შორის ყოფილ იყო... სხვა რომ არა იყოს-რა, დიდი სირცხვილია... არც ბ. მესხიევი ჩამოუტრია თავის თანამგებლოვნეს და ისეთს ხარხარს მოჰყვა რომ მთელი თეატრი დააფრთხო... ბ. მესხიევის სიცილი კი არა ტირილი ემართა თავისი უღირსი საქციელისათვის;—არტისტი, რომელიც ჩემულობს ჰამოვტის თამაშობას და ჰთამაშობს კიდევ, ათის წლის ბავშისავით ან გამოყვეყჩებული ქაბადუსავით იცინის...! ნეტა ესმის ბ. მესხიევის თავისი საქციელი? ჩვენ გავაკვირვა აგრეთვემ საფაროვისამ ამ არტისტკას მე ვიცნობდი, როგორც სერიოზულ მშრომელსა, რომელიც ფხიზლათ უყურებს თავის მოვალეობას, მაგრამ ამ საღამოს ამ არტისტკასაც

უმტყუნა მორცხობამ... სხვებზედ რალა ვსთქვათ—ნეტა რა გამოხაშვები იყენენ სცენაზედ ისეთი მონაშნები, რომლებსაც ჯერ კაცური სიარულიც ვერ უსწავლიათ და ამას რომ ზედ სიცილი დავმატოთ, მაშინ ხომ სულ გარედ გასაძუებელი იყენენ. კნ. ბ. ავლოვისამ როლი კარგათ იცოდა და ზოგან კარგათაც ჰთამაშობდა, მაგრამ რა გამოვიდა როლის ცოდნით, როდესაც ჩვენ არაფერი არ გავვიგია იმისი როლისაგან—ნეტა ვიცოდეთ, საიღუმეოვბას რასმეს ხომ არ ამბობდა კნ ავლოვისა, რომ ისე ჩუმად და ყრუდ გაატარა თავისი როლი. არტისტკმა თავის დღეში არ უნდა დაივიწყოს, რომ მას ყურს უგდებს მთელი თეატრი, პარტერი, ლოკა, გალლერეია და სხვანი. ბ. მოხვეე ჩვეულებრივად ბრწყინავდა... უხეირო თამაშობით და ხელების შლაში და ფეხების გალაჯ-გამოლაჯებაში ხომ ბადალი არ ჰყვანდა და არც ეყოლება... ბ გუნისას ვურჩევთ, რომ თავისი ჩვეულებრივი ხმით ილაპარაკოს ხოლმე, ეს ერთი, მეორე—პირველ მოქმედებაში მეტად წელ-გამართული იყო და მეოთხეში კი სულ მოხრილი—ნუ თუ, ორსამ საათმა ისე გამოცვალა გრაფი? არა მგონია. მესამე—რუსული სიტყვების გარევა ნეტა სადაური მჭერმეტყველებათა?..

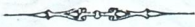
ბ. აწყურელს თეოდოროს როლი ცოტათი ვერ შეუენია—თეოდოროს ცუნცრუკობა მხოლოდ მასკა და არა სახასიათო თვისება; თეოდორო მეტად ჰკვიანი და კეთილ გულის პატრონია—ეს ალბათ დავიწყნია ბ. აწყურელს... მელიქოვის ქალი ორს როლს თამაშობდა მაგრამ, აკაკის არ იყოს «ვერც ერთს მიჰწვდა და მეორესაც მოცდაო»—ვერც ერთი და ვერც მეორე როლი იცოდა... სხვები როლგებს არ აფუჭებდნენ, თუმცა არც არა გაუყვებიათ-რა. «და ტერეზია» უთუოთ კარგათ გაივლიდა ბოლომდე, რომ უკანასკნელ მოქმედებაში ისეთი კურიოზი არ მოსვლოდათ არტისტებს—ეს კურიოზი ნ. გაბუნ-ცაგარლისამ ხომ სულ დაავიგრგინა როლის უცოდინარეობით, მაგალითად: „ურსულინის მონასტრის“ მაგიერ იმან წარმოსთქვა ოსმალოს რწმუნებისაო... ამ ფრაზამ სულ გადარია არტისტები და ხალხიც... მართალია, ორიოდვე სიტყვა თვითონ ხალხზედ. მაყურებლები რომ ცოტად მაინც დაკვირვებოდნენ არტისტების საქციელს, სიცილს კი არ მოყვებოდნენ არამედ სტენით და ყიყინით გაისტუმრებდნენ გაუწყრთენელ და უზრდელ თეატრის ქურუმებს. ბოლოს უნდა ისიც ვსთქვათ რომ კულისებიდან ერთი საშინელი გინება და ყვირილი ისმოდა, მე მაშინათვე ვიცანი ხმაზედ ბ. აბაშიძე, რომელიც პატიოსანის და გულ აფეთქებულის წყრომით ამშვიდებდა პირ-ახეუ-

ლი მოთამაშეებს, მაგრამ საქმეც ის არის, რომ ეს დამშვიდება წრეს გადასული იყო და უფრო აქეზებდა სასაცილოთ არტისტებს და მკურნალებსაც...

ბოდიშს ვიხდი, ბატონო რედაქტორო, თუ ჩემი წერილი ცოტად გაგაძელდა, მაგრამ თუ თქვენ საქმე გიყვართ, ამ გარემოებამ არ უნდა დაგაბრკოლოთ ჩემი წერილის დასაბეჭდავით თქვენს პატივეთაგან გაზეთში.

ერთი მკურნალებთან

1886 წელს 3 ივნისს.

ლალა.

ცადე წიგნი ისწავლო, გიჩვენებ მშობელი ღაღაო, რომ წიგნის ცოდნით გაიჭნო—

ქვეყანის სარჯი და ღაღაო.

შენ, ჩემო დამტყუებელი, მატარა აღმასსანაო, გიყვარდეს დედა მშობელი და მისი ტყბილი ნანაო.

არ დამივიწყო მშობელი, ვიდრე ვარ ქვეყნის ზინადო; მოგვედო და საფლავს მდებარეც მისანსუდევი სშირადო.

თეატრის მუშა

(ი. ჭავჭავაძე)

ი. ბ.

ახალი ამბები

◆ ჩვენ შევიტყუეთ, რომ ახალ-ქალაქის აფთიაქის პატრონს, ბ. ილია აღნაზაშვილს, ქართულს ენაზე შეუდგენია ვრცელი საოჯახო საქმიანო. ამ საქმიანო წიგნს დასაწყის ჩართული აქვს ვრცელი საქმიანო ისტორია, ამის შემდეგ ყოველ წამალის თავის მოკლე ცნობათ აღწერა მისდევს, სიღამაც მკითხველი ტყობილობს იმას, თუ ესა და ეს წამალი ვინ მოიგონა, როდის, რა თვისებისა არის, სად იხმარება, რა სატიკერისთვის გამოდგება და ან სად იყიდება, რა ფასად? ასე მთელი წიგნი შედგენილი.

◆ ამ დღეებში ჩვენ ენახეთ ერთი ძველი ანბანი, რომელიც დაბეჭდილი უნდა იყოს ამ საუკუნის დასაწყისში. ამ ანბანში ხმარებულია ანტონ კათოლიკოსისაგან ხმარებული უხმო ასოს გადასატანი და ერთიც კიდევ სხვა ასო, რომელიც ანტონ კათოლიკოსმა შემოიღო და რომელსაც მხოლოდ ის ახმარებდა. ეს პირველი მაგალითია, რომ ანტონის შემოღებულის და დამატებულის ასოებით ქართულს ენაზე წიგნები გვეჩვენებს დაბეჭდილი. შესაძლებელია, რომ ეს წიგნი შედგენილია თვით კათოლიკოსის მოწაფეთ ნამყოფ პირისაგან.

◆ ამ კვირას წვიმები სწორეთ რომ შესანიშნავი იყო, ავქალის ქუჩაზე ასეთი ტოტი მოვარდა ნიოდერისა, რომ სწორეთ ფაიტანებსაც აჩერებდა და ხალხი ხომ სულ ვერ ბედავდა შესვლას.

საყმაწვილო წიგნები

II

შალვას თავ-გადასავალი ცახელისა, გამოცემული ვლ. ტატიშვილისაგან. ქ. თბილისი 1886 წ. ფასი 20 კ.

არც ერთი თხზულების დაწერა არ არის ასეთი ძნელი და საფრთხილო, როგორც საყმაწვილო ამბების და მოთხრობებისა: განგებ ბავშვებისთვის შედგენილ მოთხრობებში განათლებული მწერალი ცდილობს დაუახლოვდეს ბავშვის ფიქრს, ოცნებობს ბავშურად და არც ერთი სიტყვა დაწერილისა ამას არა სწამს. სახალხო ზღაპრებში და სხვა ნაწარმოებში კი დიდებული და პოეზიით სავსე ბავშვი—ხალხია, რომელიც უამბობს ბავშვებს ბავშურ ფიქრებს და ნახევრობით სწამს კიდევ ეს ფიქრები; საყმაწვილო ხელოვნობითი მწერლობა კი სულ სხვაა.

ახლა ენახოთ ბ. ცახელმა რამდენად დასძლია ეს ზემო აღნიშნული სიძნელე.

ამ წიგნის შინაარსი ძალიან მარტივი და ჩვეულებრივია. პატარა შალვა—ცელქი და დაუდგარი ყველაფერში თავის მოუსვენრობით აწყდება სხვადასხვა განსაცდელს და ისჯება ისე როგორც, ყოველი გადამეტებული ცელქი ბავშვი. პირველად შალვა წააწყდება ფუტკრებით სავსე სკას და ებადება ბავშს ცნობის მოყვარება გაიგოს—თუ „ის რაა სკაში რომ შეაქვთ ფეხითო?“ დასძლია ცნობის მოყვარებამ ჩვენი შალვა და აშალა ფუტკარი წველით. გაბოროტებული ფუტკრები შემოესივნენ შალვას და სულ

„ვი-დედა“ აძახებინეს და სხვა ბევრს რასმე შემთხვევას წააწყდება ჩვენი შალვა, მაგრამ მისი ცეცხლი ბუნება არ დასცხრება. მიწამ უკანასკნელად „მურასთან“ ხუმრობა არ დაზიანებს და არ ჩაუფიქრებს. ზოგიერთა შემთხვევა ძალიან მარჯვე შემთხვევაა აღებული, გარდა რამდენიმესი—სადაც შალვას თავგადასავალი მხოლოდ უბრალო სიცეცხლეს წარმოგვიდგენს—რომელიც ყოველი მოზღლისთვის აბეზარ მოსაყვანია; ამისთვისაც შალვა თავისი თავგადასავალით პაწაწინა მკითხველების თვალში არ ჰბადამს არაფერს სიმპატიას, მისი ცეცხლით წარმომდგარი სასჯელი არ იწევს ამათში სიბრალულს, რადგანაც შალვას თავგადასავალი ცნობის მოყვარეობაზე არ არის აშენებული და უბრალო სიცეცხლეს წარმოგვიდგენს.

რაც შეეხება ლექსის წყობილებას და საზოგადოდ გარეგან ფორმას ბ. ცახელიის სასახელოდ უნდა ითქვას—რომ იგი არ არის ძალდატანებული, აკაკის ლექსით სუმბუქია, მარტივი და სიცოცხლით სავსე და ვისაც კი სწამს, რომ მშვენიერი პოეტური ერთ და ფორმით დაწერილ ნაწარმოებით უფრო ადვილია სიტყვიერებით, ლექსიკონის დამთავრება, სიმანხელის მოპოება, სიცოცხლე ენისა და გონებითი ძალის და ესტეტიური გრძნობის გამოწვევა, ვინემ მკრთალ-სიმშვენიერეს მოკლებული პროზითა, იგი არ დაზოგავს ერთს აბაზს და ბეშეებს გაახარებს ამ ნაწარმოების წაკითხვით. წიგნი ძალიან სუფთად არის გამოცემული, სურათებით შემკულია და ფასიც ზომიერია.

ხ. — ძე

მოგონება.

მასსოვს, საღამო მთავრის შუქით განათებული, წყაროს ხსრიალი და გელები მიიხიებული,

მასსოვს, ხას ძირას ერთმანეთს უაღესესადით, გულის ძეგრას საცდუმლოთ ჩვენ ვაღმერთებდით,

მასსოვს ის დრონი, იგი წუთნი სიტკბოებისა, — მასსოვს და ცნობა გულს მიკლავს წასრულ წლებისა.

გელან-ცხეხლი

† ალექსანდრე ნიკოლოზის ძე ოსტროვსკი.

ტელეგრამებმა გვაცნობეს, რომ 3 ივნისს, კოსტრომის გუბერნიის, თავის საკუთარ მამულში, გაჩაღდა რუსეთის გამოჩენილი მწერალი და მაღალნიჭიერი დრამატურგი ალექსანდრე ნიკოლოზის ძე ოსტროვსკი. ეს დაუფასებელი მწერალი თითქმის ოც-დაათ წელიწადზე მეტს შრომობდა რუსულ თეატრისათვის და ამ ხნის განმავლობაში მან დასწერა მრავალი პიესები. ყველა მის პიესებს პირველი ალაგი უჭირავსთ რუსული დრამატიულ მწერლობაში.

ამ წამად ჩვენ ვერას ვიტყვით, რადგანაც დროცა გექონდა, შემდეგ ნომერში დაწერილებით გვაცნობთ ჩვენ მკითხველებს განსვენებულის ვინაობას და მის მოღვაწეობას რუსულს ლიტერატურაში. ახლა მხოლოდ იმას ვიტყვით, რომ დაუწყნარებელმა სიკვდილმა მოსტაცა მთელს რუსეთს და მის მწერლობას კიდევ ერთი საუკეთესო წარმომადგენელთაგანი. უკანასკნელმა მისმა პიესამ «He отъ mira сего» შარშან გრიბოედოვის პრემია დაიმსახურა, რომელიც ეძლევა საუკეთესო პიესის დამწერის ავტორს, რუსულ დრამატიულ საზოგადოებისაგან.

1883 წ. განსვენებული თბილისში ბრძანდებოდა და ქართველმა საზოგადოებამაც გაიცენა იგი, როცა ჩვენმა დრამატიულმა დასმა წარმოდგენა გამართა და მოიწვია ბატ. ოსტროვსკი. ჩვენს ღარიბ რეპერტუარში მხოლოდ სამი პიესა არის შეტანილი ბატ. ოსტროვსკისა — „შემოსავლიანი ადგილი“, „შრომით ნაშოვი პური“ და „ბალზამინოვის ქორწინება.“ ჯერ კიდევ ბევრი მისი პიესები დაგვრჩა გადმოუთარგმნელი და იმედია, რომ თუ ყველა არა, ზოგიერთი პიესები მაინც გადმოითარგმნება.

არც ჩვენთვის, ქართველებისათვის იყავი შორეული, ნიჭიერო და პატიოსანო მოღვაწე და ამიტომ საუკუნოდ დარჩება, ქართველობაში, შენი დაუფიწყარი სახელი!

მოსმარებულობა.

ფრანგულით ნათარგმნი

მოთხრობა გუ-დე-მაჰსანისა.

იინი ბაასობდენ ცეცხლა პირას: ბებერი ექიმი და ახალ-გაზდა ავად მყოფი ქალი. ის იმ ავად-მყოფობით იყო ავად, რომლითაც ხშირად ხდებოდა ლამაზი ქალები: სისხლის ნაკლებობა, ნერვები, დაღალულობის ექვი, იმ დაღალულობისა, რომელსაც სცდიან ხანდის-ხან ერთის თვის შეკავშირებულნი, აღკრძალულის ნაკოფის სმევის შემდეგ.

ძალი სკამ-ლოგინაზე მისვენებული, ლაპარაკობდა: «არა ექიმო, მე სრულებით ვერ გამოვია, როგორ უნდა მოატყუოს ცოლმა ქმარი; ვსთქვით მას ის არ უყვარს, არ ასრულებს მიცემულს აღთქმას და ფიცს, მაგრამ როგორ ბედავს სხვის ხელში თავის მიცემას! როგორ უმაღლავს ამას მთელს ქვეყანას! ან რა სიყვარული შეიძლება სიცრუეში და სილაღატეში?»

ექიმი იცინოდა.

«მაგას რაც შეეხება, ეგ ძალიან ადვილია. გარწმუნებთ, ბერს არ ფიქრობენ მგე წერილობანებზე, როცა აღთქმის შერკევას განიძრახვენ. მე დაჯერებული ვარ, რომ მხოლოდ ქალს მაშინ შეუძლია ნამდვილი სიყვარული, როცა ის გამოსცდის ცოლ-ქმობის სუყველა არეულობას, რომელიც, როგორც ერთი სწავლეული ამბობს, არის დღისით ავს გუნებაზე, ყოფნის ღამე ავს გემოვნებაზე შერკევალა. ამაზე ნამდვილი არაფერია. ქალს მხოლოდ ქმრის შერთვის მერე შეუძლია ნამდვილი ჟინიაში სიყვარული და რომ ქალის სახლიან შედარება შემეძლოს მე ვიტყვოდი, მასთან მაშინ შეიძლება დგომა, როცა ქმარი მას გამოაშრობს. ხრიკები-კი სუყველა ქალს ათასობით აქვს და ამათი საშუალებით ხელოვნურად გამოდიან დიდს სიბნელისაგან. ყმაწვილი ქალი-კი უფრო უნდობია...

«არა, ექიმო, არას დროს არ ფიქრობენ საქმის ჩადენის. შემდეგ, როგორ უნდა მოიქცენ ამ გვარს საშიშარს შემთხვევაში, მით უმეტესად, რომ ქალი უფრო მალე ჰკარგავს თავს მინამ კაცი.

ექიმმა ხელები გაშალა.

«საქმის ჩადენის შემდეგზე ლაპარაკობთ? ჩვენ კაცები სულ სხვანი ვართ, დარვიგება საჭირო ჩვენთვის საქმის ჩადენის შემდეგ... თქვენ-კი... მოითმინეთ, მე თქვენ ვიამბობთ ერთს ისტორიას, რომელიც ერთს ჩემს კლიენტთაგანს შეემთხვა.

«ეს ამბავი პროვინციის ქალაქში მოხდა.

«ერთს საღამოს, როცა მე პირველის ჩაძინების ღრმა ძილით მძინა, მომჩვენა ძილში, თითქო ზარებს რეკავდენ, ცეცხლის გაჩენის ნიშნად.

„მაშინათვე გამომეღვიძა: ეს ჩემი კარების ზარა იყო, რომელიც განუწყვეტლად რაუკუნობდა, რადგანაც ჩემი მოსამსახურე ხმას არ სცემდა, მე ჩამოვწიე ჩემს ლოგინთან ბაწარი; კარი მაშინათვე გაიღო და მიძინებულის სახლის სიჩუმე, ნაბიჯის ხმაურობამ დაარღვია; მერე ჟანი შემოვიდა წერილით ხელში, რომელშიაც აი რა ეწერა; — „მადამ ლილიევი უმორჩილესად სთხოვს ბატონს ექიმს სიმეონს მასთან მისვლას, რაც შეიძლება მალე.

მე რამდენიმე წუთი ვიფიქრე, ბოლოს გადავწყვიტე, რომ ეს ან ნერვებია ან რამე უცები ავადმყოფობა, მე კი დაღალული ვიყავი და აი რა ვუპასუხე: «ექიმი სიმეონი ძირეულ შეწუხებულია და სთხოვს მადამ ლილიევირს მიიწვიოს მისი თანა მოძმე ბ. ბონნეტი.“

„ჩავედ წერილი სახვეულში, გადავეცი და დავიძინე.

„ნახევარი საათის შემდეგ კარების ზარა კიდევ არაუკუნდა და შემოსულმა ჟანმა მითხრა: ვილაცა ქალი თუ ვაჟი (არ ვიცი ნამდვილად, რადგანაც ძირეულ იმალემა) ჩქარობს თქვენს ნახვას, ამბობს, რომ საქმე ორის კაცის სიცოცხლეს ეხებაო.

«წამოვჯექი. — შემოიყვანეთ.

— ლოგინში ვუცდიდი.

„რალაც შევ მოჩვენებასავით შემოვიდა და როგორც კი ჟანი გავიდა, გამოცხადდა. ეს იყო თვითონ ბერთა ლილიევი, სრულებით ყმაწვილი ქალი, სამის წლის ჯვარ დაწერილი ერთს შეძლებულს ვაჭარზე რომელმაც ის სილამაზისთვის შერთო.

„საშინელი გაყვითლებული იყო, გაქირებულის შეყვარებულის სახით; ხელები უკანკალებდა; დააპირა ლაპარაკი, მაგრამ კრინტი ვერ დასძრა, ბოლოს წაიბუტბუტა: «მალე... მალე, — მალე ექიმო... წამოდით... ჩემი... ჩემი საყვარელი ჩემს ოთახში მოკვდა.»

ის გულ შეხუთული შედგა, მერე-კი სთქვა: «ჩემი ქმარი მოვა, ცნლა კლუბითგან გამოსულია.»

„მე სრულებით დამავიწყდა, რომ პერანგის ამარა ვიყავი, წამოგბტი და უცბად ჩავიცივი; „წელან თქვენ თითონ იყავით?“ ის გაქვავებული იდგა მწუხარებით შეპყრობილი და ბუტ-ბუტებდა; არა... ის ჩემი მოახლე (bonne) იყო... იმან იცის... და პატარა სიჩუმის შემდეგ: „მე დაფრჩი... მასთან“ და იმის გულიდგან საშინელი კენესა ამოვარდა, ბოლოს ამოიხენენა და დაიწყო ტირილი; ის ტირილდა უგონოდ, ქვითინით და ცახცახით ერთი-ორი წუთი; უცბად ცრემლები შესწყდა, თითქო ცეცხლისაგან გამშრალნი და დამშვილდა: «ჩქარა წაიდეო» სთქვა მან.

მე მზად ვიყავი, მაგრამ შევძახე: «დასწყველოს ღმერთმა, მე ჯერ არ მიბრძანებია ჩემის ეკიპაჟის შეგება». «მე მისი ეკიპაჟი მყავს აქ,» ის გაეხვიოთა თავით ფეხებამდის წამოსასხამში და წავედით.

როცა ის ჩემ გვერდით დაჯდა კარეტაში, იმან უცბად მტაცა ხელი და ხმის კანკალით, რომლის მიზეზი გულის ძგერა იყო, მითხრა: „ოჰ რომ იცოდეთ, რომ იცოდეთ რა ნაირად ვიტანჯვები! მე ის მიყვარდა, გაგიყვებით მიყვარდა ეს ექვსი თვეა.“

მე ვკითხე: „ხომ არავის გაუღვიძნია თქვენსა“. მიპასუხა: «არა, არა ვის როზას გარდა, რომელმაც სულ ყველაფერი იცის.»

«ძარებთან გავჩერდით; სახლში სუყველას ეძინა; ჩვენ ჩუმად შევედით და ავედით კიბეზე, საცა მოახლე სანთლით ხელში იჯდა, რადგანაც მკედართან ყოფნა ვერ გაგებდნა.»

«მე ოთახში შევედი; ის ისე არეული იყო, თითქო შიგ ექიდანათო; არეული, გაქელოილი და აქოთებული ლოგინი თითქო ვისმეს უცდიდა; ზეწარი თითქმის ხალიჩამდის ეკიდა; დასველებული ხელსახოცი, რომელიც ყმაწვილი კაცისათვის საფეთქელზე ეფარებინათ მიწაზე ტაშტთან და ქიქასთან ეგდო და რალა-ნაირი ძმრის სუნი კაცს გულს უხუთავდა შესვლისათანავე.»

„მკედარი გულ-აღმა გაჭიმული იყო მთელის თავის სიგბით იატაკზე, ოთახის სიგანეზე.“

„მე მიუახლოვდი, გავმინჯე, ხელი მოუსვი, თვალები გავუხილე, ხელები გავუქნიე, მერე მიფურუნდი ქალებს და უთხარი! „მიშველეთ ლოგინზე შეველა“ და ფრთხილათ დავსვენეთ.“

მაშინ მე დავუგდე ყური გულის ცემას, დავადე საკრე ტუჩებზე და ბოლოს წაიბუტბუტე: „გათავებულია, ჩქარა ჩავაცვათ;“ ეს ჩაცმევა საშინელი სანახახავი იყო.

მე ვიღებდი საფითთაოდ მის ასოებს და როგორც თოჯას ისე ვაცმევდი, ქალებისგან მოტანილს ტანისამოსს, წინდები, შარვალი, ყილეტი ჩავაცვი, მაგრამ ტანს-საცმელი ძნელად რგებდა.

როცა ჩექმების ჩაცმევის დრომ მოატანა, ქალებმა მიუჩოქეს და მე ვუნათებდი, მაგრამ ფეხის გასივებულობის გამო ძნელად ეცმევოდა.

როგორც კი ეს საშინელი ჩაცმა გათავდა, მე გავსინჯე მეორედ მიცვალებული და ესთქვი: «უნდა დავარცხნოთ;» მოახლემ სავარცხელი და ტანისამოსის საწმენდი მოიტანა; რადგანაც ის კანკალებდა და უბურღავდა უნებურის მიხერა მოხერით გრძელს და აწეწილს თმას, მაგრამ ლილივერმა მოჰკიდა ხელი სავარცხელს და ფრთხილად გაუსწორა თმა, თითქო იმითი მას ეალერსებოდა. გაუყო თმა, დავარცხნა წვერი, და დაუგრინა ნელ-ნელა უღვაშები.

„უცბად დაჰყარა, რაც ხელში ეჭირა, მოჰკიდა ხელი თავის საყვარლის უძრავს თავს, ჩაატკერდა უნუგუმოდ უძრავს სახეში, რომელიც მას აღარ უტინოდა; მერე დაემხო მას, მოხვია ხელი და გიჟურად ჩაეკინა; ის ჰკოცნიდა მას მოკუმულის ტუჩებზე, დახუტულს თვალებში, შუბლზე, საფეთქელზე; მერე მიუახლოვდა ყურებს, თითქო კიდევ რისამე მოსმენა შეეძლოთ, უფრო მხურვალედ მოეხვია და ათჯერ გულ საკლავად უთხრა: «მშვიდობით, ძვირფასო!»

სათამა შუალამე დაჰკრა.

მე უცბად გამოვერკვიე: „შუალამეა, ამ დროს კლუბებს ჰყეტვენ, წაიდეო; ქალობატონო, სიმხნევე!“

ძალი გაიმართა წელში. მე ესთქვი: «შევიტანოთ სალონში, ჩვენ შეგვიძლია და რა-კი შევიტანოთ მე დავსვამ კანაპეზე და ავანთებ ლამპებს.»

ძურის კარი გაიღო და უცბად დაიკეტა. ეს ის იყო. დავიძახე: „მალე მოაჩოტანეთ ხელს-სახოცი და ოთახი მიაღავეთ, მალე თუ ღმერთი გწამსთ! ავერბ. ლილივერი შემოდის.“

მე მესმოდა მოახლოვებული ფეხის ხმა და კედლებზე ხელების ცაცუნნი. მე იქას დავუძახე: «აქეთ მოდით, ჩემო ძვირფასო, ჩვენ უბედურობა შეგვემთხვა.»

ბაკვირებული ქმარი, ცივარით პირში გამოჩნდა ოთახში „რა, რა აბმბაეია? რა მომხდარა“?

მე მივედი მასთან: „ჩვენ დიდს გაკირვებაში ვართ: მე და ჩემს მეგობარს, რომელმაც თავის ეკიპაჟით მომიყვანა, დაგვიგვიანდა თქვენს ცოლთან ბასში და აი უცბად რა მოუვიდა, ათის საათის აქეთ უგონოთ არის, თუმცა ჩვენ ბევრი ვეცადეთ გონზე მოგვეყვანა; უცხოს დაძახებაც ვერ გავებდეთ. მიშველეთ ამის ჩაყვანა; მე ამას თავის სახლში უფრო კარგად მოუვლი.“

ბაკვირებულმა, მაგრამ დაჯერებულმა ქმარამოიხზა და ქული და მოუჯდა მხარში თავის საუკუნოდ მიძინებულს წინააღმდეგს; მე კი ცხენით, თითქო ორს ხელნას შუა, შევები მის ფეხების შორის და კიბე ჩაეიარეთ, ეხლა-კი ქალები გვინათებდენ.

როცა ჩვენ კარებთან მივედით, მე გავასწორე მკვდარი და უთხარა ვითომ და წასაქვებლად, კუჩრის მოსატყუებლად: „წაივდეთ, ჩემო კარგო მეგობარო, არა ფერია, ეხლა ხომ უფრო კარგათ გრძნობთ თავს, არა? გამოგონეთ, ცოტა სიმხნევე, პატარა ძაღლის დატანება და სუყველა გათავდება, მაგრამ კი ვგრძნობდი, რომ მკვდარი იქცეოდა და ხელიდან მისხლტებოდა; ეკარი უცბად მხარში ხელი და შეევაღე კარეტაში; მეც თან შევეყ.“

შეშინებულმა ქმარმა მკითხა:

„საშიშოს რამეს ხედავთ? მე სიცილით «არა» ვუპასუხე და მის ცოლს შევხედე. მას ხელი კანონიერის ქმრის ხელში ჰქონდა გაყრილი, თვალები-კი კუპეს სიბნელეში მიბჯენოდა. მე მათ ჩამოვართვი ხელი და ვუბრძანე წასვლა. ძნელი იყო გზა, მკვდარი მარჯვენა გვერდზე მაწვა.“

როცა მისას მივედით, მე გამოვაცხადე, რომ მან გზაში დაკარგა გონება. უშველეთ მისი აყვანა თავის ოთახში და ბოლოს მის სიკვდილიც გავუმკლავდეთ.

აქ სულ სხვა როლის თამაშობა მომიხდა.

ბოლოს ჩემი საწოლი ისევ მოენახე, მიჯნურების წყევლით.

ექიმი სიცილით გაჩუმდა.

გულ მოსულმა ქალმა ჰკითხა:

«რისთვის მიაშბეთ ეგ საშინელი ისტორია?»

ექიმმა მოწიწებით თავი დაუტკრა:

«რომ ჩემი სამსახური ვაგიწიოთ შემთხვევისათვის.»

პ. ყაფანია.

სახალხო ლექსები.

(შეკრებილი სოსიკოსაგან იმერეთში)

ხინია ინტა

1.

რუსთველმა სთქვა: თსა სომ არ ვარ,
რომ სულ გვერდზედ გავიკრიჭო.
ეს სოფელი მისთვის მინდა:
გავიცინო, გავიღრიჭო.

2

მიმინოსა მწვერი უყვარს,
შეკრდენსა ნადირობა; —
თუ დედასა შვილი უყვარს —
ასლა არის სადილობა.

3

ბერი კაცი თვრესო —
გაუკაცს ერთი სვლესო;
ბოგუს რომ სუნი ეცესო —
ლობე-უურეს ემსხვრესო.

4

ვაი დედა, მეშინია,
ვერ გენდობი ცხენის წყალსო,
მამიტაცებს და წამიღებს,
შემცნურებს შუა ზღვასო;
დავისრნობა მტრის გულისად,
ვინდა მისხნის მე საწყაღსო.

5

ღმერთმა ისე აგაშენოს,
როგორც შიოს მარანაო;
ბუდელი პურით ავიკოსო,
შავი ღვინით მარახიო.

6

ვაი დედა, მეშინია,
ვერ გენდობი კარამდიო;
შენ ისევე ბორბოტი სარ,
რაც იუჯი მანამდიო.

7

უდელო სარი ვივიდე,
ყანა ავიზიარეო,
მოკსანი — პური მოვიდა,
კეკრი დავაზაღაღეო.

8

ბიჭო, ბედისგან დევნილსა
ჩვენ-მას რათ უწევთ მტრობასა,
სიკეთის მსაწი მას მივსცეთ,
უფრო შეშენის მძობასა.

რედაქტორი და გამომცემელი ვ. ანაშიძე.

ქა (1940)

განცხადებანი

გ ა მ ო ვ ი დ ა დ ა ი ს ე ი დ ე ბ ა

გრიგ. ჩარკვიანის წიგნის მალაზიაში
მეთოდური სახელმძღვანელო.

სამუშაო

ენის

შესასწავლებლად.

შედგენილი

აღუქ. ნათაძისაგან

ფასი 20 კაპ.

5—2

ს ტ ა მ ბ ა

მ ე ლ ქ ი შ ვ ი ლ ი ს ა .

თფილისში—სასახლის ქუჩ., ანწრუნისეულ ქარ-
ვასლში, ქართული თეატრის ქვემო სართულში.

იღებს ყოველ გვარს სასტამბო საქმეებს საბე-
ჭდავით: გაზეთებს, წიგნებს, ბროშურებს, აგრეთ-
ვე ყოველ-გვარ ბღანკებს, კვიტანციებს, სნოტებს,
განცხადებებს, აფიშებს, შირობებს და სხვ.

სისუფთავესე და აღნიშნულ დროსე საქმის
შესრულებაზე სტამბა შირობას აძლევს საქმის
მომტანთ.

სტამბა ვისრულბს ვორეკტურის გასწორებას
და ბროშურების გაკეთებას, უკეთუ ზაკაზის
მომტენი ისურვებენ.

„თამარ კობიერი“

ისტორიული დრამატიული პოემა აპაკისა,

ისყიდება მარიაჯის ბიბლიოთეკაში, გოლოვინის
პროსპექტზე, მუსრან-ბატონის სასლში და გრაქერაჯის
წიგნის მაღაზიაში. ფასი ათი შაური.

(10—3)

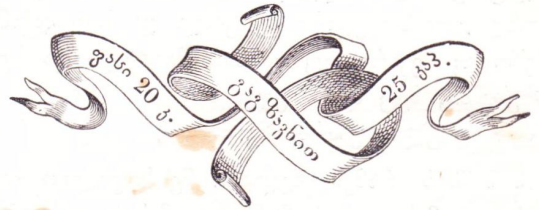
სურათები

ჩვენი პოეტებისა და მწერლებისა

აბაში წამათელი

ილია შამვაძე

გა. ოკუპიანი

ბრეჯინე მლაი

გიორგი მრისთავი

სურამი მასი

ჩისბეულ აღუქსანდროვის ქალაქზედ
გსატერობა ა. ბერიძისა

ისყიდება გრაქერაჯის წიგნის მაღაზიაში,
ტუკიის ხიდის ყურზე, ზუბალოვის სახლებში
და ი. საჭარაჯის ბაკალინი მაღაზიაში, არწ-
რუნისეულ ქარვასლაში.

გინც ათს ან მეტს სურათს გამოაწერს, მა-
შინ თითო სურათი 16 კაპ. დაეთმობა.